

Bildande av Näfssjöskogens naturreservat i Finspångs kommun och fastställande av skötselplan för naturreservatet

Länsstyrelsen Östergötlands beslut

Länsstyrelsen förklarar det område som framgår av den heldragna svarta linjen på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Syfte, föreskrifter och skötselplan för reservatet redovisas nedan. Beslutet fattas med stöd av 7 kap. § 4 miljöbalken.

Naturreservatets namn ska vara Näfssjöskogen.

Beslutet riktar sig till allmänheten samt var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Syftet med reservatet

Syftet med Näfssjöskogens naturreservat är att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer i form av kalkpåverkad natur med lövrik blandskog och inslag av ädellövträd samt avsnitt med äldre barrskog. Områdets karaktär med småkuperad urbergsterräng och stråk med urkalksten samt äldre skogsmiljöer och dess biologiska mångfald bevaras och utvecklas. Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer är Näfssjöskogen tillgänglig för friluftsliv.

Syftet uppnås genom att områdets lövrika blandskogar samt äldre barrskogsavsnitt med dess flora och fauna i huvudsak utvecklas fritt. I mindre avsnitt främst med ädellövträd eller grupper av asp kan inträngande granföryngring hållas efter i frånvaro av brand, småskalig skogsskötsel och skogsbete som historiskt format skogen. Naturvårdsbränning kan övervägas i avsnitt med tallinslag. Hävd kan genomföras för att gynna hävdgynnad flora. Andra omvälvande störningar i form av bland annat insektsangrepp kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling.

Föreskrifter

Förutom de föreskrifter som anges nedan gäller också annan lagstiftning i reservatet.

A. Inom reservatet gäller följande inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden. Inom reservatet är det inte tillåtet att:

1. bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning;
2. uppföra torn, byggnad, mast, vindkraftverk eller annan anläggning, eller att uppföra ledning i luft eller mark. Befintliga ledningar får underhållas och ersättas på samma plats;
3. anlägga väg, campingplats eller uppställningsplats för fordon eller andra farkoster;
4. framföra motordrivet fordon. Undantag gäller för fyrhjuling eller annat liknande mindre fordon vid uttransport av fällt vilt;
5. anordna motor- eller skyttebana för övning eller tävling;
6. anordna upplag;
7. tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel, tillföra kalk eller andra mineralämnen, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel;
8. avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar;
9. gräva upp växter eller ändra floran eller faunans sammansättning genom införande av för området nya arter.

Förbuden i A-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken.

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar Länsstyrelsen ägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande åtgärder genomförs inom reservatet utan att någon ytterligare ersättning utbetalas:

1. utmärkning av, och information om, reservatet;
2. dokumentation i form av uppföljning av reservatets utveckling av bevarandemål och naturvärden, effekter av skötselåtgärder samt inventering av områdets naturvärden;
3. om stora skador orsakade av granbarkborre uppkommer på granskogen, och detta är oförenligt med naturreservatets syfte kopplade till granskog eller skog med hög luftfuktighet, kan angripna granar skiljas från rot och barkas;

4. frihugga grova eller gamla senvuxna, hävdpräglade eller vidgreniga träd samt eventuellt grupper av asp från konkurrerande granar som växer in i kronan;
5. riktade åtgärder för hotade arter kan bli aktuella i delar av området, såsom småskalig markstörning, holkar eller hävd;
6. naturvårdsbränning, brandeferliknande åtgärder eller åtgärder för att undvika skador på kultur- eller fornlämningar;
7. bekämpning av invasiva eller för området främmande arter;
8. iordningställande, markering och underhåll av eventuella friluftsanläggningar som informationstavlor, vandringsled, grillplats samt eventuellt ytterligare anordning för friluftslivet.

Bestämmelserna i B-föreskrifterna har beslutats med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken.

C. Länsstyrelsen bestämmer att utöver vad som annars gäller ska följande föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom reservatet gälla. Inom reservatet är det inte tillåtet att:

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, ta ved utöver undantag om friluftselv, se nedan;
2. gräva upp kärlväxter, plocka mossor, lavar eller svampar med undantag av matsvamp;
3. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, gräva, rista, hacka eller måla;
4. tälta mer än två dygn.

Dessutom är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

5. anordna tävlingar för mer än 100 personer eller bedriva lägerverksamhet för mer än 30 personer;
6. utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet.

Förbuden i C-föreskrifterna har bestämts med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken.

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra de åtgärder som krävs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter under B. Föreskrifterna under C ska inte utgöra hinder för att samla enstaka individer ryggradslösa djur eller enstaka exemplar av kryptogamer för

artbestämning. Föreskrifterna under C ska inte heller utgöra hinder för att nyttja nedfallna grenar som är mindre än 5 cm grova som ved för friluftsel, enligt iakttagande av allemansrätt, hänsyn till fornlämning och eventuella eldningsförbud.

Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för skötsel av befintliga anläggningar i nuvarande omfattning och enligt servitut och avtal så som;

- Underhåll av befintliga luftledningar med ledningsgata.
-

Skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 2.

Förvaltare för naturreservatet ska vara Länsstyrelsen Östergötland.

Skäl för beslutet

Näfssjöskogen är ett varierat område vad gäller naturtyper och hyser många viktiga miljöer för skyddsvärda arter. För att naturvärden ska bestå och utvecklas bör området undantas från skogsbruk. Näfssjöskogen har efter inventeringar år 2006 bedömts vara prioriterat för områdesskydd enligt den nationella och regionala strategin för områdesskydd i skog. Området har med sitt inslag av urkalksten och rikedom av lövträd en för trakten ovanlig och särskilt artrik natur.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Näfssjöskogens naturreservat är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan eller detaljplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av Näfssjöskogens naturreservat inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt Förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, i den omfattning det behövs, göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att naturreservatsbildningen inte medför negativa konsekvenser för vistelse och färd i naturreservatet. Ordningsföreskrifterna ska samtidigt leda till att reservatets syfte uppnås.

Agenda 2030, miljö kvalitetsmål och ekosystemtjänster

Bildandet av Näfssjöskogens naturreservat är en del av uppfyllandet av miljö kvalitetsmålen *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv* om vilket Sveriges riksdag och regering beslutat. Det är också en del av uppfyllandet av FN:s konvention om biologisk mångfald och de globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030 och då särskilt mål nummer 15, Ekosystem och biologisk mångfald.

Länsstyrelsen bedömer att Näfssjöskogens naturreservat bidrar med flera olika ekosystemtjänster tack vare bevarande av biologisk mångfald och varierande miljöer som är basen för många andra ekosystemtjänster. Skogsmiljöerna fungerar som livsmiljö men även som en form av klimatanläggning och reningsverk. De olika livsmiljöerna fyller funktioner som lek- bo-, skydds- och rastplatser. Bevarandet av en variation av livsmiljöer och en hög biologisk mångfald bidrar till ett landskap som är generellt bättre rustat för klimatförändringar.

Ärendets handläggning

Dokumentation

Öns höga naturvärden har bland annat kartlagts genom Länsstyrelsens inventering "Skyddsvärda skogar på marker ägda av Holmen Skog AB" som genomfördes 2006. På ön finns dessutom flera sedan tidigare registrerade nyckelbiotoper.

Reservatsbildning

En värdering har tagits fram på uppdrag av Länsstyrelsen. Därefter har Länsstyrelsen förhandlat med markägaren och kommit överens om ekonomisk ersättning för intrånget i markanvändningen som blir konsekvensen av naturreservatsbildningen. Beslut om inbetalning av ersättningen fattades av Naturvårdsverket 2021 och ersättningen har betalats ut till markägaren.

Remissyttranden

Länsstyrelsen har under vintern 2022 till 2023 remitterat förslag till beslut och skötselplan till berörda sakägare samt till ett antal berörda som Sveriges geologiska undersökningar (SGU), Skogsstyrelsen, Finspångs kommun, Östergötlands ornitologiska förening (Ögof), Naturskyddsföreningen i Östergötland och Naturskyddsföreningen Finspång.

Holmen har som markägare inget att erinra mot förslaget när det kommer till jakt och viltförvaltning och tycker att förslaget ser bra ut.

Remissvar har inkommit från Svenska kraftnät som i dagsläget inte har några anläggningar inom området men de hänvisar till att regionnätsägaren (i detta fall Vattenfall) bör höras i ärendet.

Remissvar har inkommit från Vattenfall som inte har något att erinra mot förslaget till bildande av naturreservatet.

Sveriges geologiska undersökningar (SGU) har avstått från att yttra sig.

Remissvar har inkommit från Skogsstyrelsen som ställer sig positiva till att naturvärdena i området skyddas långsiktigt. De vill dock ha ett förtydligande om förbudet att tälta mer än två dygn gäller på en plats eller om det är två dygn i hela reservatet.

Remissvar har inkommit från Naturskyddsföreningen i Finspång som anser att det är värdefullt att denna typ av biotop skyddas.

Remissvar har inkommit från ÖgOF. Föreningen är mycket positiva till inrättandet av naturreservatet och lyfter upp naturtypens betydelse för fågelfaunan. Rapporter gällande observationer av fåglar är dock få vilket inte ger en rättvis bild av vilka arter som finns i området. På grund av detta borde fågelinventering prioriteras upp när det kommer till planerade/prioriterade inventeringar. Föreningen trycker även på betydelsen av att reservatet är tillgängligt för allmänheten och att anordningar underlättar besök. Exempelvis kan det göras tydligt var besökare kan lägga till med båt samt vart besökare kan gå in mot land med båt.

Länsstyrelsens avvägning med avseende på remissyttranden

Länsstyrelsen tackar för Holmens yttrande.

Gällande de ledningar som finns på Storön hänvisar Svenska kraftnät till regionsnätägaren som i detta fall är Vattenfall. Vattenfall har inget att erinra mot förslaget.

När det kommer till tältning gäller är det inte tillåtet att tälta mer än två dygn i rad inom hela reservatet. Länsstyrelsen bedömer att det framgår tydligt av C-föreskrifterna.

Länsstyrelsen tackar för Naturskyddsföreningen i Finspångs yttrande.

Gällande kunskapen om Storöns fågelfauna håller Länsstyrelsen med ÖgOF om att den är bristfällig. Länsstyrelsen har i och med detta gjort bedömningen att fågelinventeringen kan flyttas upp till prioritering 2. De inventeringar som ligger under prioritering 1 gäller i detta fall flera arter som ingår i åtgärdsprogram eller andra hotade arter som Länsstyrelsen arbetar aktivt med. Gällande information om exempelvis var parkering kan ske och båt och liknande kan läggas i så för Länsstyrelsen en dialog med markägaren om detta. Mer information kommer att finnas på Länsstyrelsens webbplats på reservatssidan. När det kommer till landstigning på ön går det att lägga till med liten båt eller liknande på nästan hela öns strandlinje.

Övrigt

Strandskydd

Stora delar av reservatet är beläget inom område där strandskyddsbestämmelser gäller enligt 7 kap. miljöbalken.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsrådet Ann Holmlid med naturvårdshandläggaren Marika Sjödin som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Marina Verbova, samhällsplaneraren Maria Larsson, länsjuristen Martina Willgert och antikvarien Malin Svarvar medverkat.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrift.

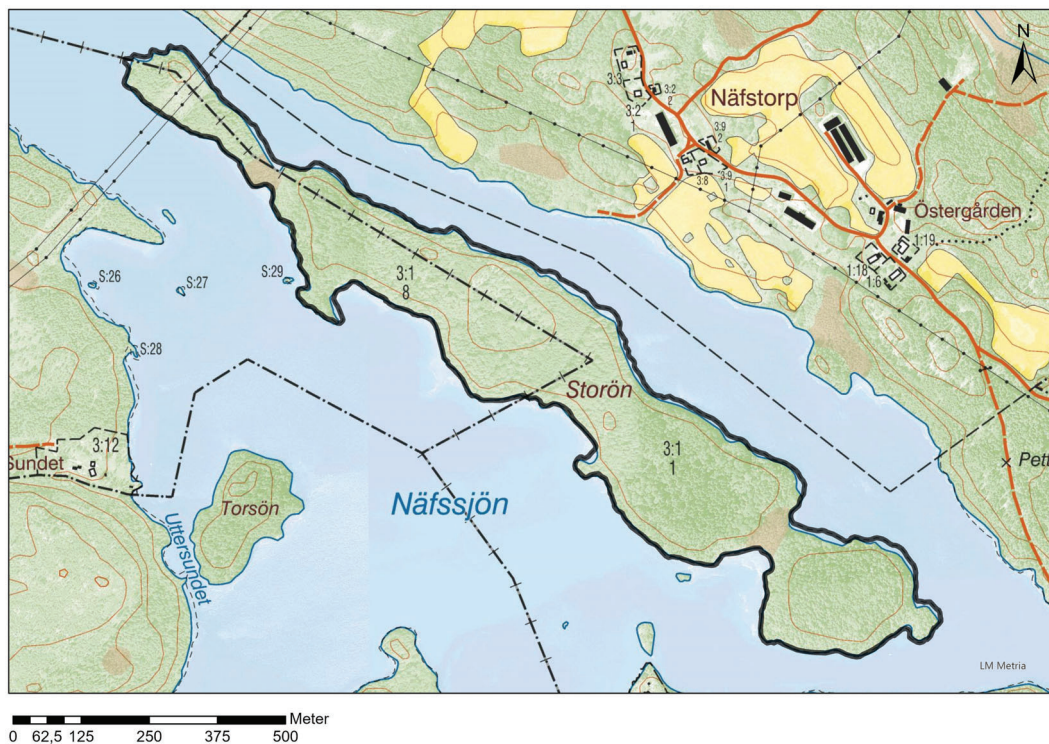
Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dina personuppgifter hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Sändlista (finns hos Länsstyrelsen)
2. Beslutskarta
3. Skötselplan

Bilaga 2

Beslutskarta tillhörande beslut om Näfssjöskogens naturreservat.
Naturreservatet är avgränsat med heldragen svart linje. © Lantmäteriet
geodatasamverkan, © Naturvårdsverket.

Skötselplan för Näfssjöskogens naturreservat

Fastställt 2023-02-22

Bilaga 3

511-17220-21

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

Förslag till skötselplan för naturreservatet Näfssjöskogen Fastställd 2023-02-22

Meddelande

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2023.

Referens

Planförfattare har varit Jens Johannesson och Marika Sjödin. Jens Johannesson och Marika Sjödin, enheten för naturskydd Februari 2023.

Kontakt

Enheten för skötsel av skyddad natur, Länsstyrelsen Östergötland.

Webbplats

www.lansstyrelsen.se/ostergotland

Fotografier

Jens Johannesson och Marika Sjödin

Kartmaterial

© Lantmäteriet

© Länsstyrelsen Östergötland 2023

Länsstyrelsen Östergötland
Östgötagatan 3, 581 86 Linköping
Växel: 010-223 50 00
E-post: ostergotland@lansstyrelsen.se

lansstyrelsen.se/ostergotland

Innehåll

Innehåll	3
Allmän beskrivning	4
Administrativa data om naturreservatet	4
Syfte, föreskrifter och skäl för beslut	6
Beskrivning av reservatet	6
Plandel	15
Syfte med naturreservatet	15
Disposition och skötsel av mark	15
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	21

Allmän beskrivning

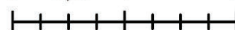
Administrativa data om naturreservatet

Reservatets namn	Näfssjöskogens naturreservat	
NVR-id	2055884	
Beslutsdatum	2023-02-22	
Län	Östergötland	
Kommun	Finspång	
Areal	Total areal:	30,7 ha
	Land:	29 ha
	Vatten:	1,7 ha
	Produktiv skog:	28,0 ha
Naturtyper enligt Natura 2000 Med naturtypskod	Nordiskt alvar och prekambrisk kalkhällmarker (6280)	0,6 ha
	Västlig taiga (9010) med inslag av boreonemorala, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora (9020)	14,4 ha
	Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ (9050)	8,8 ha
	Öppna substratmarker, icke-naturanaturtyp (8900)	0,7 ha
Prioriterade bevarandevärden Naturtyper: Arter/grupper: Strukturer: Kulturmiljöer: Friluftsliv:	Barrblandskog, triviallövskog, ädellövskog, urkalkhällar Vedsvampar, mossor, lavar, kärlväxter Död ved, gamla träd, sjöstrand Gränsröse, kalkbrytning Tillgängligt från sjön	
Övrigt	Markägaren har erhållit ersättning för ekonomiska värden i trädskiktet.	
Fastighet	Näfstorp 3:1 och Lotorp 3:1, Finspångs kommun	
Förvaltare	Länsstyrelsen Östergötland	
Lägesbeskrivning	Reservatet är beläget i Näfssjön cirka 5 kilometer nordöst om Finspångs tätort.	
Vägbeskrivning	Reservatet nås via exempelvis båt, kanot och skridskor. Gällande landstigning på ön går det att lägga till med liten båt eller liknande på nästan hela öns strandlinje. Mer information om tillgängligheten till reservatet finns på Länsstyrelsens webbplats.	

Reservatsgräns

0 0,5 1 2 Kilometer

Karta 1. Översiktskarta med reservatets position markerad.

Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

Se reservatsbeslutet eller i del 2, Plandel, av denna plan.

Beskrivning av reservatet

Storön (tidigare Näfssjöön) ligger i Näfssjön, nordost om Finspång. Storöns trädskikt är mosaikartat med bland annat gran, tall, asp, björk, al och ek. Lövandelen överstiger 25 procent. Död ved förekommer i rik mängd, främst barrträdsved på grund av senare års granbarkborreangrepp men även stora mängder lövved av exempelvis asp. Här och var finns en del grova granar, tallar, aspar och vidgreniga ekar. På flera platser finns öppnare marker och gläntor. Längs hela Storöns västsida sträcker sig ett smalt stråk av urkalksten. Ön är cirka 30 hektar stor.

Historisk och nuvarande markanvändning

Storön har troligen utnyttjats för bete under lång tid. Några belägg för åkerbruk finns inte trots att leror förekommer på flera platser. I väster där de flesta ädellövträden står idag brukades marken som äng cirka 220 år tillbaka. På skifteskartan från 1802 anges öns marker som "Äng av andra Classen". De byggnader som visas i skifteskartan kan vara ängslador för hemtransport under vintern. På en karta från Lämmenäs ägor 1783 redovisas den del av "Näfssjö-Ö" som då ingick i fastigheten vilket var den sydöstra halvan. "Bergig med någon skog" lyder den kortfattade beskrivningen. Över flera delar av ön finns det spår av täktverksamhet, troligen kalkbrytning.

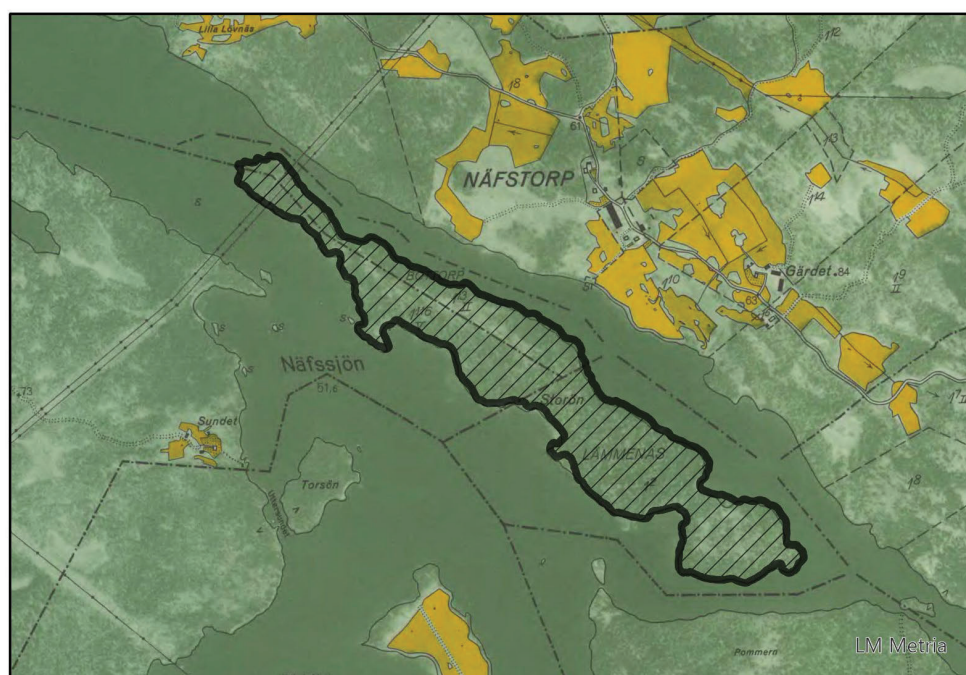
Under 1900-talet har skogen efterhand tätat med gran, ett fåtal skogsbruksinsatser har gjorts. Det mest synliga spåret är aspskogen som förnygrats i område 1c (se plandelen) efter en skogsbruksåtgärd. När ön avsattes för naturvård under 1990-talet hade inga åtgärder gjorts på ett par årtionden.

0 0,15 0,3 0,6 Kilometer

Karta 2. Lövskog (markerad med cirklar) dominerar i den häradsekonomska kartan från 1860-talet.

0 0,15 0,3 0,6 Kilometer

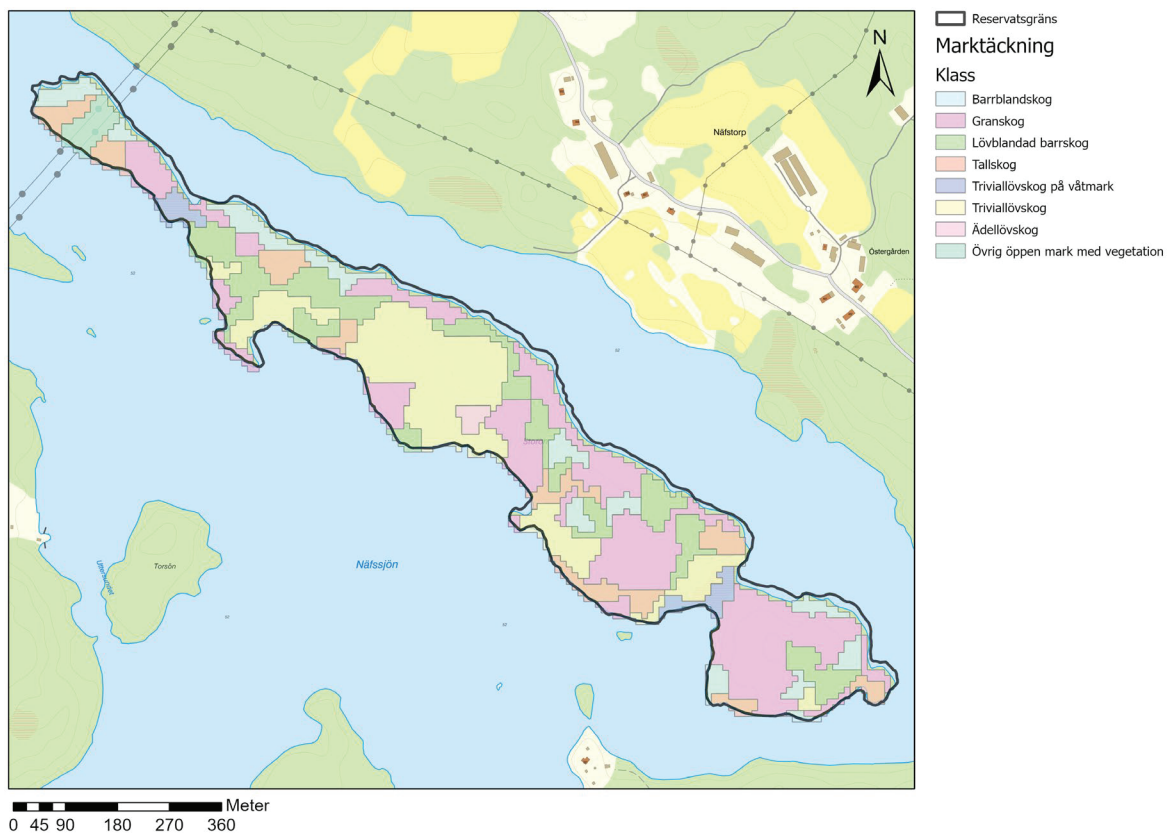

Karta 3. På 1940-talets ekonomiska karta finns inget spår av åkerbruk. Delar av skogen är glesare än idag.

Områdets bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Storöns trädskikt domineras över stora ytor av gran och tall men inslaget av lövträd som asp, björk och ek är stort, lövandelen överstiger 25 procent. Under lång tid har granens andel ökat men med senare års stormar (2005, 2007) och efterföljande angrepp av granbarkborre har granens expansion avstannat. Död ved förekommer därför numera i rik mängd, främst barrträdsved men även lövved av exempelvis asp. I fuktsvackor såväl på öns nordvästra som sydvästra del finns små partier med klubbalskog. Här och var finns en del grova granar, tallar och vidgreniga ekar. Centralt på ön finns ett mindre avsnitt igenväxande hagmark där medelgrov ek bildar ett glest trädskikt. Skogliga åtgärder har knappast utförts efter 1970-talet vilket som helhet gynnat den biologiska mångfalden även om en del träd som vuxit upp under ljusare förhållanden periodvis missgynnas av graninväxt.

Karta 4. Karta över marktäckningen på Storön. Kartan visar på områdets mosaikartade skog.

Den kalkrika berggrunden ger förutsättningar för en rik kärlväxtflora med flera krävande arter. På ön växer till exempel blåsippa, vårärt, underviol, vispstarr, gullviva, vildlin, vippärt, piprör, nattviol och den ovanliga orkidén purpurknipprot. Områden med förekomst av kalksten och en kalkpåverkad flora är små och fåtaliga i norra Östergötland.

Inventeringar har visat att det även finns gott om andra naturvårdsarter knutna till bland annat gammal tall, aspved, granved och tidigare hävdad mark, se tabell 1 för en sammanställning av naturvårdsarter i reservatet.

Bild 1. Gammal ihålig ek med stor mängd döda grenar som fallit till marken.

Tabell 1. Naturvårdsintressanta arter i Näfssjöskogens naturreservat.

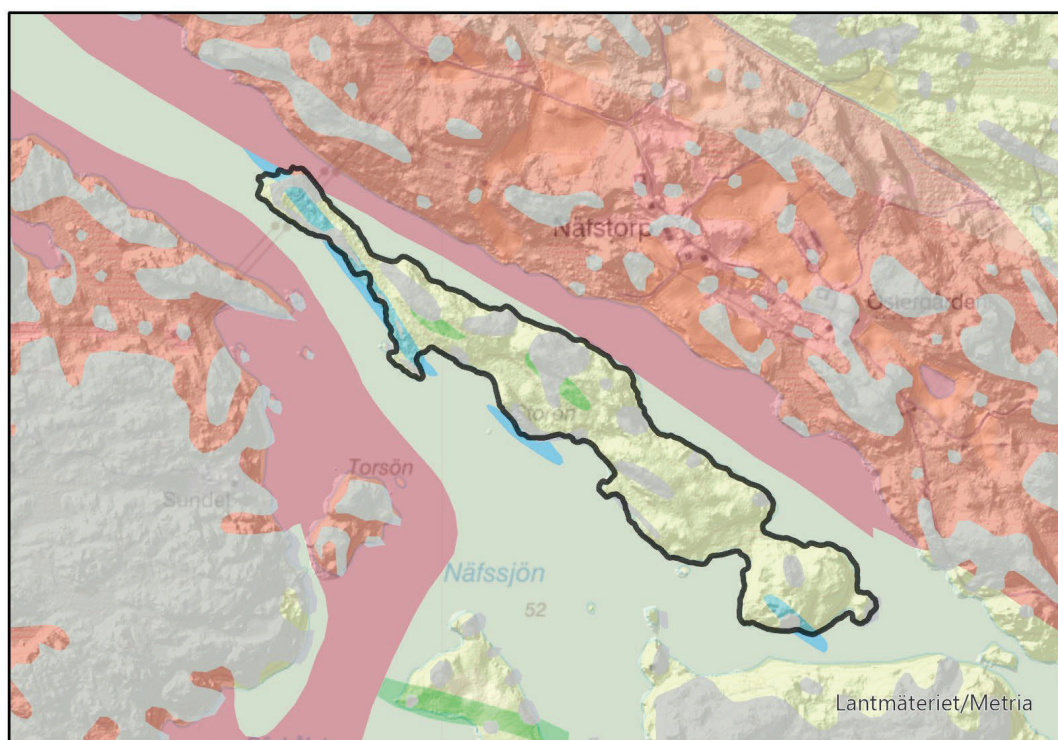
ART	VETENSKAPLIGT NAMN	KATEGORI	LIVSMILJÖ
FÅGLAR			
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	F, N2000	Barr-, bland- och lövskog
Duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	F, NT	Äldre skog
INSEKTER			
Bronshjon	<i>Callidium coriaceum</i>	S	Senvuxna nyligen döda granar
Granbarkgnagare	<i>Microbregma emarginatum</i>	S	Gran med grov bark
Aspraktbagge	<i>Poecilonota variolosa</i>	NT	Levande bark på solexponerad asp
Mindre mörghor	<i>Tomicus minor</i>	T	Död ved av tall
KÄRLVÄXTER			
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	S	Kalkhaltig mark
Vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>	S	Kalkhaltig mark
Underviol	<i>Viola mirabilis</i>	S	Lundmiljö
Gullviva	<i>Primula veris</i>	F	Lundmiljö
Nattviol	<i>Platanthera bifolia</i>	F	Kalkhaltig mark
Purpurknipprot	<i>Epipactis atrorubens</i>	S, F	Kalkhaltig mark
Ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>	T	Lundmiljö
Vårstarr	<i>Carex caryophylla</i>	NT	Gles skog
Svinrot	<i>Scorzonera humilis</i>	NT	Gles skog
Slätterfibbla	<i>Hypochaeris maculata</i>	NT	Gles skog
Käringtand	<i>Lotus corniculatus</i>	I	Hävdgynnad
Grönpyrola	<i>Pyrola chlorantha</i>	S	Sandig/torr/frisk mark i äldre barrskog
Svart trolldruva	<i>Actaea spicata</i>	S	Näringsrik och något kalkhaltig mark
Darrgräs	<i>Briza media</i>	I	Hävdgynnad
Jungfrulin	<i>Polygala vulgaris</i>	I	Hävdgynnad
Vippärt	<i>Lathyrus niger</i>	NT	Glesa lundar, kalkbarrskogar
Knärot	<i>Goodyera repens</i>	VU, F	Äldre näringsrik barrskog
Kattfot	<i>Antennaria dioica</i>	I	Hävdgynnad
MOSSOR			
Vedtrappmossa	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	NT	Murken tall-, gran- eller aspved
Fällmossa	<i>Antitrichia curtipendula</i>	S	Träd och sten i något fuktig miljö
Långflikmossa	<i>Nowellia curvifolia</i>	T	Fuktig ved, hög luftfuktighet
Krushättemossa	<i>Ulotia crispa s.lat.</i>	T	Lövträd, hassel
Kruskalkmossa	<i>Tortella tortuosa</i>	S	Kalkhaltig sten eller jord
Blåmossa	<i>Leucobryum glaucum</i>	S	Marksiktet, ofta i kontinuitetsskog
Vårig sidenmossa	<i>Plagiothecium undulatum</i>	S	Frisk eller fuktig skogsmark
Guldlockmossa	<i>Homalothecium sericeum</i>	S	Berg och lövträd, solexponerat
Stubbspretmossa	<i>Herzogiella seligeri</i>	S	Fuktig ved
Porellor	<i>Porella sp</i>	S	Berg och träd i fuktig miljö
Grov baronmossa	<i>Anomodon viticulosus</i>	S	Berg, näringskrävande och kalkgynnad
LAVAR			
Gammelgranslav	<i>Lecanactis abietina</i>	T	Levande träd, hög luftfuktighet
Brun nållav	<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	S	Ved av barr- och lövträd
SVAMPAR			
Tallticka	<i>Porodaedalea pini</i>	NT	Levande gamla tallar
Ullticka	<i>Phellinidium ferrugineofuscum</i>	NT	Granved
Ekticka	<i>Fomitiporia robusta</i>	NT	På ek
Rutskinn	<i>Xylobolus frustulatus</i>	NT	Något fuktig ved av ek
Rynskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	VU	Granved, lång kontinuitet
Grovticka	<i>Phaeolus schweinitzii</i>	S	Parasit på gammala tallrötter
Vedticka	<i>Fuscoporia viticola</i>	S	Granved
Droptaggsvamp	<i>Hydnellum ferrugineum</i>	S	Mykorrhiza med tall och gran
Skarp droptaggsvamp	<i>Hydnellum peckii</i>	S	Mykorrhiza med tall och gran
Kandelabersvamp	<i>Artomyces pyxidatus</i>	NT	Aspved
Vit vedfingersvamp	<i>Lentaria epichnoa</i>	NT	Aspved
Fjällig taggsvamp	<i>Sarcodon imbricatus s.str.</i>	S	Mykorrhiza med gran
Oxtungssvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	NT	Knuten till ek
Blomkålssvamp	<i>Sparassis crispa</i>	S	Rotparasit på gammal tall
Korallfingersvampar	<i>Ramaria sp</i>	S	Kalkhaltig mark

Tabell 2. Förklaring kategorier i tabell 1.

KATEGORI	FÖRKLARING
S	Signalart för skog
T	Typisk art
I	Indikator för hävdad mark
NT	Rödlistad som nära hotad
VU	Rödlistad som sårbar
F	Fridlyst
N 2000	Habitatdirektivet bilaga 2

Geologiska bevarandevärden

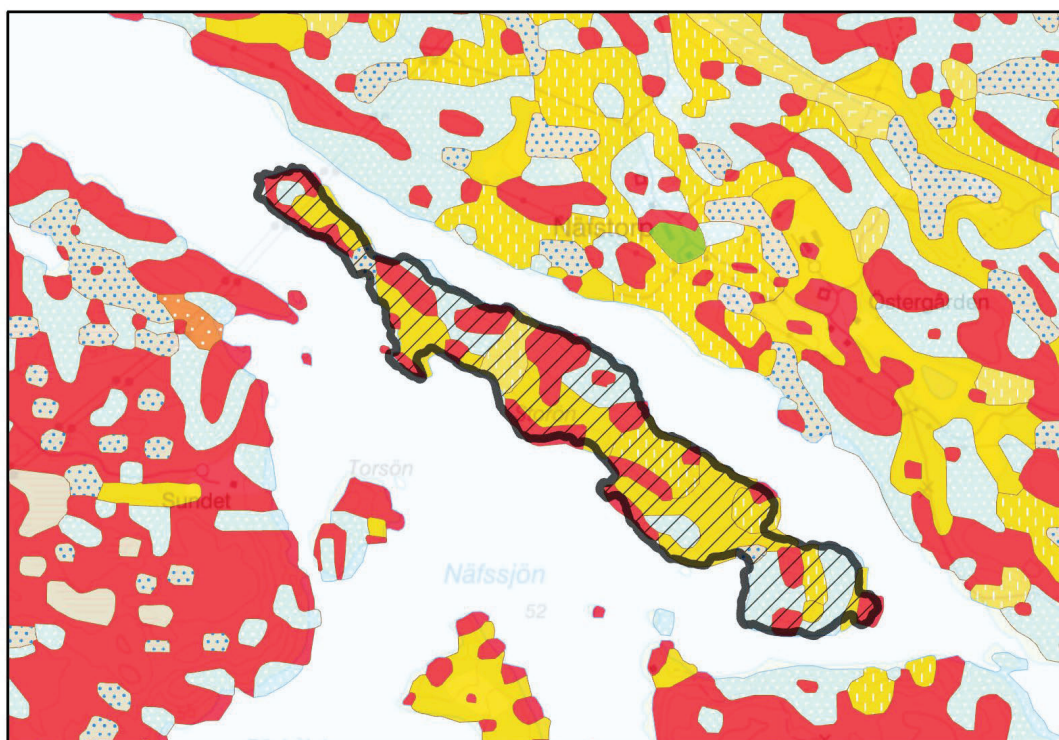
Området är småkuperat men avviker i och med förekomsten av urkalksten och stora områden som är relativt bördiga med lera och silt. Storön är i sin helhet belägen under högsta kustlinjen. Berggrundskartan visar stråk av urkalksten och i övrigt granit och gnejs-granit. Berg i dagen eller endast tunna jordarter är vanligt (cirka 25% av öns yta) och i övrigt finns små inslag av amfibolit (mörka svårvittrade bergarter). Storön verkar inte ha varit uppodlad trots att avsnitt med lera finns. Varken häradskarta, 1940-talets karta eller andra äldre kartor visar någon uppodling. Jordartskartan visar mindre avsnitt med morän, berg i dagen som nämns ovan men omkring hälften av ön täcks av glacial lera och glacial silt som i ett annat läge borde varit attraktiv för uppodling.

0 0,15 0,3 0,6 Kilometer

Karta 5. Berggrundskarta. Visar stråk av urkalksten (blått), röd är granit och gul/ljusgul är gnejs-granit. Grå färg avser berg i dagen och grönt är små inslag av amfibolit (mörka svårvittrade bergarter).

0 0,15 0,3 0,6 Kilometer

Karta 6. Jordartskarta. Röd färg är berg i dagen eller tunna moränlager, ljus blå är morän med mer än 30 centimeter mäktighet, gul är glacial lera och gul-ljusgul med streck är glacial och postglacial silt (extremt finkornig sand).

Kulturhistoriska lämningar

Inga kulturhistoriska lämningar är registrerade inom naturreservatet men området är inte fullständigt inventerat avseende detta. I den händelse okända forn- eller kulturlämningar påträffas ska skydd och hänsyn till dessa tillgodoses samt anmälan till Enheten för kulturmiljö vid Länsstyrelsen göras. Fornlämningar skyddas av kulturmiljölagen. Bland historiska spår kan nämnas de större gropar eller sänkor som troligen kommer av kalkbrytning vid öns sydöstra del, i den sydvända sluttningens övre delar. En oregistrerad kolbotten har observerats under fältbesök i området. Den är lokaliserad till sydöstra delen av skötselområde 1b, se plandelen.

Intressen för friluftslivet

Få eller inga anordningar för friluftslivet planeras för reservatet. Det finns ändå goda möjligheter för vattenburet friluftsliv att nå ön, eller via exempelvis skridskor.

Natura 2000

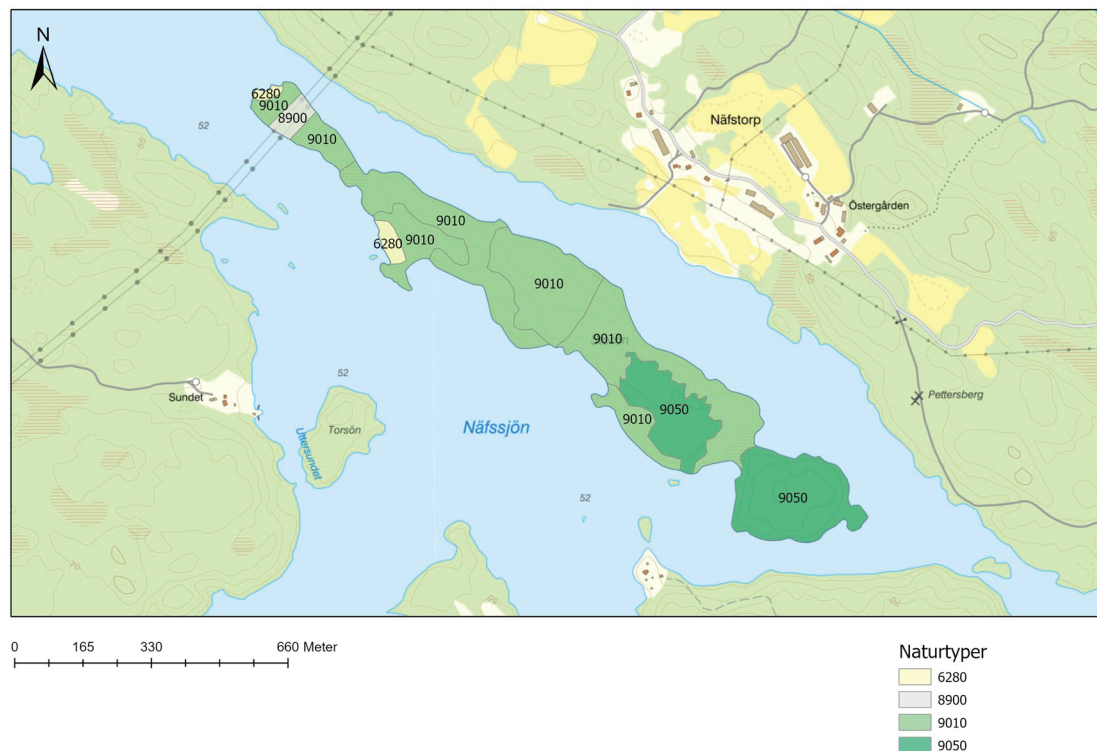
Områdestyp

Näfssjöskogen ingår inte i Natura 2000. Naturtyper avgränsas ändå för alla naturreservat som en del i Sveriges återrapportering till EU-kommissionen. I Näfssjöskogen finns bland annat följande naturtyper (ytterligare arealer utgör nyckelbiotop eller annan värdekärna men är inte helt enkel att placera i rätt naturtyp enligt Natura 2000-indelningen):

Tabell 3. Indelning av naturtyper enligt Natura 2000.

Naturtyp	Areal, hektar
Nordiskt alvar och prekambrisk kalkhällmarker (6280)	0,6
Västlig taiga (9010) med inslag av Boreonemoral, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora (9020)	14,4
Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ (9050)	8,8
Öppna substratmarker, icke-naturanaturtyp (8900)	0,7

Bevarandemål för naturtyperna anges under respektive skötselområde.

Karta 7. Indelning av naturreservatets naturtyper enligt Natura 2000.

Källuppgifter

- Historiska kartor: Storskifte Lotorp 1802, Storskifte Näfstorp 1790 samt ägomätning över Lämmenäs 1783. Lantmäteristyrelsens arkiv genom "Historiska kartor" på internet
- Natur- och friluftsplan, Finspångs kommun, Näfssjöskogen klass 2
- Nyckelbiotopsinventering Holmen skog
- Jordartsdatabasen, Sveriges Geologiska Undersökning
- Berggrunds databasen, Sveriges Geologiska Undersökning
- Artportalen, Artdatabanken
- Länsstyrelsen Östergötland, Skyddsvärda skogar på marker ägda av Holmen Skog AB, 2006

Plandel

Syfte med naturreservatet

Syftet med Näfssjöskogens naturreservat är att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer i form av kalkpåverkad natur med lövrik blandskog och inslag av ädellövträd samt avsnitt med äldre barrskog. Områdets karaktär med småkuperad urbergsterräng och stråk med urkalksten samt äldre skogsmiljöer och dess biologiska mångfald bevaras och utvecklas. Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer är Näfssjöskogen tillgänglig för friluftsliv.

Syftet uppnås genom att områdets lövrika blandskogar samt äldre barrskogsavsnitt med dess flora och fauna i huvudsak utvecklas fritt. I mindre avsnitt främst med ädellövträd eller grupper av asp kan inträngande granföryngring hållas efter i frånvaro av brand, småskalig skogsskötsel och skogsbete som historiskt format skogen. Naturvårdsbränning kan övervägas i avsnitt med tallinslag. Hävd kan genomföras för att gynna hävdgynnad flora. Andra omvälvande störningar i form av bland annat insektsangrepp kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling.

Disposition och skötsel av mark

Naturreservatet ska i huvudsak utvecklas fritt men i delar ges en anpassad skötsel som gynnar dess naturvärden genom att:

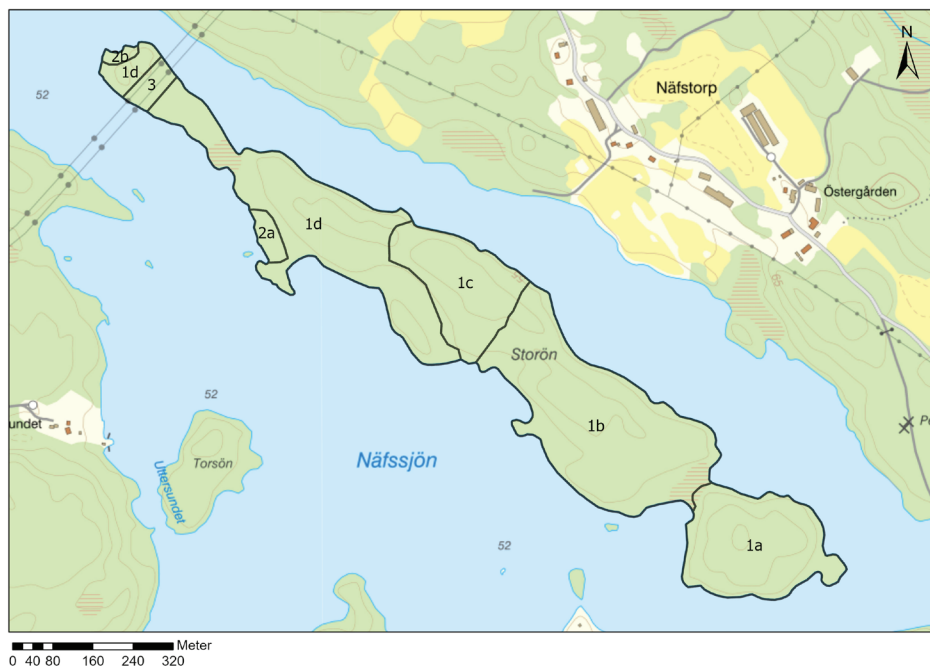
- I mindre omfattning kan enstaka karaktärsträd eller särskilt viktiga äldre trädgrupper av främst ek och asp friställas från ung gran som växer upp i kronan. Men den huvudsakliga skötselriktningen är att Storöns skogsbestånd får utvecklas fritt, och att bibehållande av andelen lövträd i första hand inte hänger på skötsel utan på naturlig störning som barkborreangrepp och stormskada.
- Om det finns risk för omfattande angrepp av granbarkborre kan träd fällas och barkas om det bedöms verkningsfullt.
- Skulle invasiva eller andra, för reservatet, främmande arter bli ett problem sett utifrån naturreservatets syfte kan detta hanteras och bekämpas på lämpligt sätt utifrån rådande kunskapsläge och erfarenheter.
- Naturvårdsbränning och brandefterliknande åtgärder kan bli aktuellt i delar av reservatet.
- Vissa delar av reservatet hävdas för att främja hävdgynnad flora. Om tillgång till betesdjur finns är det positivt med bete.
- Ingen ved förs ut ur reservatet vid åtgärder utan lämnas som död ved.
- Riktade åtgärder för hotade arter.
- Inga registrerade fornlämningar finns i området, men området är inte fullt ut kartlagt. I den händelse okända fornlämningar eller kulturlämningar påträffas ska skydd och hänsyn till dessa tillgodoses, samt anmälan till Länsstyrelsens enhet för kulturmiljö göras.

Se vidare under respektive skötselområde.

Skötselområden

Reservatet är indelat i 4 skötselområden;

- 1a-d. Barr- och blandskog
- 2a-b. Gläntor med hävdgynnad flora
- 3. Ledningsgata
- 4. Anordningar för friluftslivet (ej i karta)

Karta 8. Skötselområden i Náfssjöskogens naturreservat.

Karta 9. Skötselområden i Náfssjöskogens naturreservat med flygfoto i bakgrunden.

Skötselområde 1a-d, Barr- och blandskog

Areal: 28,1 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Västlig taiga (9010) – 14,4 hektar, Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ (9050) -8,8 hektar

Målnaturtyp: Västlig taiga (9010) – 14,4 hektar, Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ (9050) -8,8 hektar

Beskrivning

Skötselområde 1 (a-d) är ett stort område med mosaikartad barr- och blandskog.

Spritt på ön finns grova till mycket grova ekar och aspar. Antalet vidgreniga ekar och hävdgynnad flora som finns kvar tyder på att marken en gång var öppnare, troligen betades åtminstone delar av ön.

Många av granarna inom flera granskogsdominerade och blandskogsdominerade delar inom skötselområdet har tidigare dött av granbarkborreangrepp och det är idag gott om död granved. Att granen sakta faller ger utrymme och solinsläpp för lövträd så som ek och asp. I öns allra nordligaste del dominerar tall och en relativt stor andel av träden har stormfällts vilket har ökat andelen ved i även denna del. Överlag är det även gott om lövved i reservatet. Den stora mängden död ved gynnar exempelvis lavar, mossor, svampar och fåglar. Det finns till exempel mycket gott om kandelabersvamp på grund av den stora mängden aspved. Särskilt i anslutning till vattnet finns gammal tall och berg i dagen. På en del av öns nordsida fanns det enligt häradskartan tidigare en äng, denna är idag en barrblandskog med grov, gammal gran och tall.

1a) En granpräglad blandskog på öns sydöstra udde. Klibbal växer i lågmarker och strandkant. Längs västra kanten finns även grupper av ek i sluttningen. Död ved förekommer som torrakor och lågor av gran är och det finns även 30 till 40 år gammal ved. På höjden märks flera kalkbrott och gropar där man försökt finna den kalkrika berggrunden. Floran längs kalkstråket avviker och är rik med gullviva, blåsippa, vårärt och ormbär. I sundet mot skötselområde 1b finns ett alkärr.

1b) Skötselområde 1b har tillsammans med 1a hört till Lämnenäs en gång i tiden. 1b är en generellt vildvuxen del som inte rörts på flera decennier (eventuellt 40 till 50 år). Här finns en granpräglad blandskog med något större tallinslag mot söder och ett aspinslag i grupper eller utspritt. Klibbal växer i lågmarker och strandkant. Inslag av ek förekommer i avsnitt med berg i dagen. Död ved som torrakor och lågor av gran är vanligt och det finns även 30 till 40 år gammal ved. Mitt i området finns ett par-tre hektar speciell granskog på mycket bra jordmån (lera enligt SGU) och ett virkesförråd mindre än 500 kubikmeter. Träden innehåller troligen 2 eller upp till 3 kubikmeter ved. På marken finns hakmossa och vitsippor men det är inte så tätt att fält- och bottenskikt saknas. En kolbotten finns här men marken verkar inte ha varit uppodlad trots den goda leran. I sundet mot 1a står en mycket grov ek (metergrov) med två toppar och i den lövrika gläntan finns en alm.

1c) Efter Lämnenäs gränsröse tar en aspskog vid västerut vid öns mitt. Aspskogens ålder är svår att bestämma men av flygbilder är trädskiktet omkring 50-årigt efter en avverkning på 1980-talet. Det finns en del barrträdsstubbar men inte många och ett antal vidgreniga ekar från en öppnare period. Idag dominerar asp framför björk som på en lövbränna. Granen har fortfarande inte mycket plats utan finns som spridda ensamma träd eller små grupper.

1d) Nordvästra delen av ön präglas av barrblandskog som bland annat längs nordsidan av ön är grov, med gammal gran och tall. I de södra stråken sammanfaller det delvis med 1c där en stor andel av granen dött av granbarkborre. Här finns bitvis 50 procent död ved i en högklassig insekts- och hackspettmiljö. Längst i söder finns hållmarksskogar och bergmark mot Näfssjön. Mot den utstickande udden i sydväst är det lövrikt med inslag av grova ekar bland aspar med flera lövträd. Den yttre udden är dock en öppen hållmark omgiven av tallar. Markfloran är särskilt rik i områdets fuktiga lågmarker. Mot nordvästra delen av Storön och ut på norra udden står tallpräglade äldre skogar, avbrutna av en större ledningsgata.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av olika trädslag, gamla träd, döda träd samt lågor. Gläntor och andra öppnare marker finns. Det finns höga naturvärden knutna till barrblandskog av omväxlande bördighet. Omvälvande störningar i form av exempelvis insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter för en blandskog med lång kontinuitet så som olika arter av fåglar, mossor, lavar, svampar och kärlväxter ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.

Åtgärder för att nå bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Småskalig naturvårdsbränning och brandefterliknande åtgärder, som frihugning av enstaka karaktärsträd av tall, kan genomföras i talldominerade delar. Dessa delar finns främst längs med den solbelysta och bergiga västra kanten av ön och längst upp i norr. Omfattning i så fall 1 till 3 frihuggna träd på 5 till 10 ställen.
- Frihugning av öns grova vidgreniga lövträd där ung gran växer upp i trädens kronor. Detta gäller främst för ekar med en diameter över 70 centimeter. Även ett tiotal grupper om 5 till 10 träd av ljusgynnade ersättningsträd av löv (främst ek och asp) kan frihuggas från ung gran som växer upp i kronan.
- Ingen gallring av lövträd genomförs, dessa utvecklas fritt genom naturlig självgallring.
- Sanering görs av de skräphögar som finns i området.

Bild 2. Stora delar av ön består av en blandskog med rikt inslag av olika lövträd.

Skötselområde 2a-b, Gläntor med hävdgynnad flora

Areal: 0,6 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Nordiskt alvar och prekambrisk kalkhällmarker (6280) - 0,6 hektar

Målnaturtyp: Nordiskt alvar och prekambrisk kalkhällmarker (6280) - 0,6 hektar

Beskrivning

I skötselområde 2 finns det särskilt gott om hävdgynnad flora så som ängsvädd, darrgräs, jungfrulin och käringtand. Här finns det även gott om urkalk vilket syns tydligast i norr (se bilden på framsidan av denna skötselplan). Kalkförekomsten har även gynnat arter som purpurknipprot.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Skötselområdet är hävdad och här finns ett stort inslag av hävdgynnade och kalkgynnade arter. Typiska arter för hävdade marker så som olika arter av kärlväxter, svampar och insekter ska fortleva på lång sikt och helst öka i utbredning eller populationsstorlek.

Åtgärder för att nå bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Småskalig markstörning för att gynna insekter.
- Hävd för att hindra igenväxning och negativ påverkan på hävdgynnad flora.

Skötselområde 3, Ledningsgata

Areal: 0,69 hektar

Naturtyp enligt Natura 2000: Icke habitat, 0,69 hektar

Målnaturtyp: Icke habitat, 0,69 hektar

Beskrivning

En ledningsgata i nordvästra delen av ön. Vegetationen är relativt hög med enar och lövsly. Det finns även gott om örnbräken. En del gamla grövre träd har tidigare tagits ner i anslutning till ledningsgatan och lämnats i kanterna.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Kraftledningsgatan är attraktiv för solälskande insekter såsom fjärilar och bin.

Åtgärder för att nå bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Rövning av högväxande buskar och sly för att gynna naturvärden kan vid behov genomföras med cirka 5 till 10 års intervall. Röjningsmaterial bör inte läggas där det finns en grässvål eller blottade sandytor.
- Hävd är positivt om hävdgynnad flora påträffas.
- Småskalig markstörning för att gynna insekter.
- Nödvändig skötsel för ledningarnas funktion upprätthålls av ledningsägaren. Gällande trädsäkring för den framtida driften är det önskvärt om träd som står för nära faslinan i första hand topphuggs och i andra hand avverkas.

Skötselområde 4, Anordningar för friluftslivet

Reservatet kan nås genom vattenburet friluftsliv eller med exempelvis skridskor. Det finns gott om platser lämpliga för bad eller tillfällig övernattning.

Bevarandemål

Näfssjöskogens naturreservat är tillgängligt enligt allemansrätten.

Åtgärder

Skyltar med information placeras på lämpliga platser på ön. Då reservatet har en så kallad enstjärnig besöksstatus planeras inga övriga anordningar för friluftslivet inom reservatet i nuläget.

Bild 3. På den rikliga mängden aspved växer den ovanliga vita vedfingersvampen.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

I tabell 3 har ett underlag sammanställts som ett stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att förvaltaren måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Prioritet är indelat i 1-3, utifrån hur viktigt det är att genomföra för att nå bevarandemålen.

Tabell 4. Sammanställning av planerade åtgärder i reservatet.

Skötselåtgärd	Skötselområde	När	Prioritet
Frihuggning av grova tallar och lövträd	1, 2	2023-2025	1
Hävd av områden med hävdgynnad flora	2a-b	Vid behov	3
Röjning av ledningsgatan	3	Planperioden	3
Småskalig markstörning	2, 3	Planperioden	3
Eventuell småskalig naturvårdsbränning i talldominerade delar	1	Ej tidssatt	3
Uppsättande av informationsskylt	1	2023-2024	1
Sanering av skräp	Samtliga	2023-2024	1

Jakt

Jakt är tillåten inom hela reservatet. Vid jakt får jakthund användas. Fyrhjuling eller annat liknande mindre fordon får användas med stor försiktighet vid uttransport av fällt vilt. Markskador på grund av körning ska undvikas.

Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Länsstyrelsen är ansvarig för tillsyn av reservatet.

Dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skyddade områden är nödvändigt för att effektivisera och förbättra naturvårdsarbetet i skyddade områden. Uppföljning i skyddade områden ska alltid vara kopplad till syftet med det skyddade området. Uppföljningen ska ligga till grund för revidering av skötselplanen.

Inventeringar

På grund av de stora mängderna med stormfälld tallved i reservatets norra del, den rika mängden granved efter granbarkborreangrepp och den rikliga mängden aspved kan det vara lämpligt att undersöka spår efter vedlevande insekter. Purpurknipprot har observerats i skötselområde 2a-b i mindre förekomster, en inventering bör göras för att kartlägga utbredningen för att anpassa skötseln. På grund av den rika förekomsten av kalk bör en inventering av kalkgynnade kryptogamer (svampar, lavar

och mossor) göras. Förekomsten av ängsvädd är riklig på flera platser i reservatet. Ängsvädd är värdart för bland annat guldsandbi och silvergökbi som har en stor andel av sin utbredning i Finspångs kommun och inte långt från reservatet. På grund av områdets mosaikartade miljöer finns det troligen en rik fågelfauna, men denna är inte tidigare kartlagd.

Tabell 5. Inventeringar som med fördel kan göras i Näfssjöskogens naturreservat.

Inventeringar	Skötselområde	Prioritet
Vedlevande insekter	1, 2	1
Purpurknipprot	Främst 2a-b	2
Kalktoleranta kryptogamer	Samtliga	3
Solitära bin med ängsvädd som värdväxt	Främst 2a-b	1
Fågelinventering	Samtliga	2

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen ska ske enligt en för reservatet beslutad uppföljningsplan som anger målindikatorer, tröskelvärden och metodik kopplade till bevarandemålen för olika naturtyper i denna skötselplan. Precisering ska ske i databasen Skötsel-DOS. Uppföljningsplanen ska hållas uppdaterad av Länsstyrelsen. Uppföljningsplanen ska ha sin utgångspunkt i den regionala uppföljningsplanen för Östergötland.

Dokumentation av skötselåtgärder

Alla skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska dokumenteras skriftligt. Mer omfattande åtgärder ska även fotodokumenteras. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden. Strukturella beståndsförändringar efter storskaliga störningar ska alltid följas upp.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel ska i så fall administreras av Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen skapar samhällsnytta genom rådgivning, samordning, tillstånd, tillsyn, prövning, stöd och bidrag. Vi skyddar miljön, ser till att viktiga natur- och kulturvärden bevaras och skapar förutsättningar för att utveckla landsbygden och näringslivet i länet. Vi har även samhällsviktiga uppdrag inom bland annat krisberedskap, sociala frågor, djurskydd och samhällsplanering. På så sätt bidrar vi till Länsstyrelsens vision om ett livskraftigt Östergötland

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND